יכול אף לפני הפסח כן תלמוד לומר [1]הוא הוא קרב ואין תמורת הפסח קריבה היכי דמי אילימא שנמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה פשיטא למה לי קרא אלא לאו שנמצא קודם שחיטה והמיר בו אחר שחיטה תיובתא (א) דרבא תיובתא אמר שמואל כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים וכל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה ורבי יוחנן אמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה אבל קודם שחיטה לא מתקיף לה רב יוסף וכללא הוא והרי [א]חטאת שעברה שנתה דלרעיה אזלא (א)דא"ר שמעון בן לקיש חטאת שעברה שנתה רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות ורועה ואילו בפסח כי האי גוונא קרב שלמים (ב)דתניא [2]כשב לרבות את הפסח לאליה כשהוא אומר אם כשב לרבות [ב]את הפסח שעברה שנתו ושלמים הבאין מחמת פסח לכל מצות שלמים שטעונים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק כשהוא אומר [3]אם עז הפסיק הענין לימד על העז שאין טעון אליה א"ל כי קאמר שמואל באבודין בדחויין לא אמר ואבוד מי משכחת לה והרי אבודה בשעת הפרשה לרבנן דלרעיה אזלא (ג)דתנן הפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות אחת מהן תקרב ושניה תמות דברי רבי וחכמים אומרים [ג]אין חטאת מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו בעלים רועה ואילו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר חצות קודם שחיטה קרב שלמים שמואל כר' סבירא ליה דאמר אבודה למיתה אזלא והא כל אבודה לרבי מתה ואילו בפסח היכא דאבד קודם חצות ונמצא קודם חצות רועה קודם חצות לאו אבוד הוא כדרבא (ד)דאמר רבא [ד]אבידת לילה לאו שמה אבידה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה כדרבי

כדרבי

יכול אף לפני הפסח כן. תמורת הפסח שנמצא לפני פסח (שני) תהא קריבה שלמים: **תלמוד לומר הוא.** פסח הוא הפסח כשר קרב ואין תמורתו קריבה. לאו תמורת ההוא דקרב קא ממעט אלא הכי קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא.** דלא קריבה דהא הוקבעה ונדחה בפסח ואע"ג דלעיל אמר מתני' הא קא משמע לן דאיכא תמורת פסח דלא קריבה קרא מיהא לא איצטריך לאשמעינן הכי: ה"ג **אמר שמואל כל שבחטאת מתה כו' ור' יוחנן אמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה אבל קודם שחיטה לא.** כל שבחטאת מתה חמש חטאות מתות הלכה למשה מסיני (ה) כונסן לכיפה והן מתות ולד חטאת ותמורת חטאת וחטאת שמתו בעליה וחטאת שנתכפרו בעליה על ידי האחרת שאבדה זאת ואחר כך נמצאת ושעברה שנתה. ונקט שמואל גבי פסח סימנא ביה ואמר כל שבחטאת מתה אי מיתרע הכי בפסח קרב שלמים וקא סלקא דעתך דאכולהו מתות דחטאת דאשתכחן גבי פסח קרב שלמים דהיינו תמורת פסח ופסח שמתו בעליו ושכיפרו בעליו ושעברה שנתו קריבין שלמים: **וכל שבחטאת רועה.** לקמן מפרש מאי היא. ומיתה ורעיה לאו קולא וחומרא איכא בהדא מאידך והאי דנקט גבי מיתה דחטאת בפסח קרב וגבי רעיה דחטאת בפסח רעיה לאו טעמא קא יהיב ביה דמשום דהכא מתה הכא קרב אלא סימנא בעלמא הוא: **וכללא הוא.** דכל שבחטאת רועה בפסח רועה: דריש לקיש במס' תמורה בפרק ולד חטאת (דף כב.) והתם מותיב לה ממתניתין דהתם דקתני ושעברה שנתה כו' ומתרץ לה דהכי קתני שעברה שנתה ואבדה (ו)[או אבדה] ונמצאת בעלת מום: **כאילו עומדת בבית הקברות.** כל מקום שהיא רואין כאילו היא בבית הקברות שאין כהן נכנס שם לשוחטה ורועה עד שתסתאב ותימכר ויפלו דמיה נדבה לשופרות שכתוב עליהן נדבה ומקיילים בה את המזבח. זה מדרשו של יהוידע הכהן במסכת תמורה (דף כג:(ו)) שכל מותר חטאת ואשם לקיץ המזבח חוץ מחטאות מתות שהן הלכה למשה מסיני: **כשב לרבו' כו'.** קתני מיהת פסח שעברה שנתו קרב: ה"ג **כי קאמר שמואל באבודין כדחוין לא אמר ובאבודין מי משכחת לה כו'.** כי אמר שמואל כל שבחטאת מתה לאו אכולהו קאי אלא אכיפרו בעליה לחודא שהיא על ידי איבוד ומתו בעליה לא קאי דלא משכחת ביה רועה אלא אכיפרו בעליה לחוד קא משכחת ליה לרועה כדלקמן וגבי פסח נמי אכיפרו בעליו קאי וכללא הוא דכל פסח שכיפרו בעליו (ח)באחר רועה אם כיוצא בו בחטאת רועה וקרב שלמים אם כיוצא בו בחטאת מתה אבל אם חטאת דחויה כגון עברה שנתה שעומדת בפניו והרי היא דחויה מהקריב לא אמר: **והרי אבודה בשעת הפרשה.** חטאת שאבדה עד שהפריש אחרת תחתיה ונמצאת קודם הקרבת השניה לרבנן דפליגי עליה דרבי במס' תמורה (דף כב:) ואמרי דלרעיה אזלא דתנן המפריש חטאת כו': **אין חטאת מתה.** משום כיפרו בעליה אלא האבודה בשעת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו הבעלים הא נמצאת קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה הויא לה מותר חטאת ורועה ודמיה לשופרות: **ואילו בפסח.** כי האי גוונא אבד בשעת הפרשה ונמצא קודם שחיטה אחר חצות: **קרב שלמים.** כר' זירא דאמר (ע:) קודם חצות ואחר חצות שניהו. אלמא פסח שהיה לפניו בשעת כפרה ונלבד שיהא אבוד בחצות קרב שלמים: **שמואל כר' סבירא ליה.** ורועה בחטאת דקאמר שמואל לקמיה (ע"ב) מפרש. והוא הדין דמצי לתרוצי שמואל כרבנן סבירא ליה (דאמרי) קודם שחיטה שניהו ובפסח נמי אבוד בשעת הפרשה רועה ולקמן (ע"ב) מפרש לה בלישנא אחרינא הכי: **נמצא קודם חצות.** אפי' לר' זירא רועה דקבעתיה חצות: **קודם חצות.** שהיא שעה שאינה ראויה לו להקרבה: **לאו אבוד הוא.** ואפי' הפריש אחר תחתיו קודם שנמצא לאו (מיתה) אבוד חשיב ליה: **דאמר רבא.** גבי חטאת אבידת לילה והפריש אחרת תחתיה בלילה ונמצאת (תחתיה) לאור הבוקר אפי' לר' לאו למיתה אזלא אלא לרעיה הואיל ולילה לאו שעת הקרבה היא: **אלא רועה לרבי.** באבודין היכי משכחת לה דתיקום כל שבחטאת רועה דשמואל:

לאחריות

אילימא שנמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה **פשיטא** למה לי קרא. ואע"ג דקתני ליה במתני' לאשמעינן דאיכא תמורה דלא קרבה מ"מ לא איצטריך להכי: **פשיטא.** השתא לא שייך לשנויי דקרא אסמכתא בעלמא כדשני לעיל דאם כן קרא למאי אתא: **אלא** לאו שנמצא קודם שחיטה. תימה ללישנא קמא מאי מקשה אביי לרבה מהך ברייתא והלא סיפא מסייעתא לו כהדיא כדמסיק השתא וזהו תימה לומר שלא ידע אביי סיפא דברייתא דמקשי מינה (י): **אמר** שמואל כל שבחטאת מתה כו'. שמואל כרבי זירא סבר דאמר חצות קבע מדא"ר יוחנן אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה והכי (כ)[דייק] לקמן: **וכללא** הוא והרי כו'. תימה דפריך אסיפא דמילתיה דכל שבחטאת רועה וארישא נמי איכא למיפרך דהא תמורת חטאת (ל)[או] שמתו בעליה דלמיתה אזלא ואלו בפסח אמרי' במתני' דתמורת הפסח רועה אם המיר קודם חצות דקבעיה חצות וכן מתו בעליו אמר לקמן דאי מת קודם חצות דקבעיה חצות: **רואין** אותה **כאילו** היא בבית הקברות. נקט הכי משום דדחיית בית הקברות לאו דחיה היא וכמו כן עברה שנתה לא חשיב דחוי כמו מתו או נתכפרו בעליה: **ורועה.** פירש רש"י ויפלו דמיה לקיץ המזבח ממדרשו של יהוידע ואין נראה לריב"א דלא נאמר מדרש יהוידע אלא בהפריש מעות לחטאתו או לאשמו ונשתייר מהם או אבדו והפריש אחרים ואחר כך נמצאו דמה שנשתייר יפלו לנדבה אבל בכי האי גוונא שלא נתכפרו עדיין בעלים אמרינן תימכר ויביא אחרת בדמיה והביא ר"י ראיה לדבריו דתנן בפרק ולד חטאת (תמורה דף כב:) ושאבדה אם משכיפרו כו' ואם עד שלא כפרו בעליה תרעה עד שתסתאב ותמכר ויביא אחרת בדמיה והשתא בדחויה גמורה כמו אבדה דמודי ריש לקיש לאחר כפרה דמתה קתני עד שלא כיפרו יביא בדמיה אחרת בעברה שנתה דלאו דחוי גמור הוא דאף לאחר שכיפרו בעליה אינה מתה לא כל שכן שאם נתאבדה קודם כפרה דיביא אחרת בדמיה: **קודם** חצות לאו אבוד הוא. פירוש וכי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינן כי קאמר שמואל באבודין קאמר: **אלא** רועה לרבי היכי משכחת לה. דליכא למימר כגון שנאבדה בלילה דאבידת לילה לאו שמה אבידה ושמואל באבודין איירי כדפרישית:

כדרבי

מסורת הש"ס

א) יומא דף סו. תמורה דף כב., ב) [לעיל צו:] מנחות דף פג: זבחים דף ט., ג) תמורה דף כב: [מנחות פ.], ד) תמורה שם, ה) [בכורות כח.], ו) רש"ל, ז) [שקלים פ"ו מ"ו], ח) באחרת רועה אם כיוצא בו בחטאת רועה אבל אם חטאת כצ"ל רש"ל, ט) [לעיל צו:], י) [וכן תמהו עוד בב"ק ז. ד"ה לאו וכחולין עד. ד"ה ולהאי וכנדה לג: ד"ה אילימא ויש מקום לעיין כתוס' מ"ק ה. ד"ה לאתוי כ"מ נג: סד"ה לענין וכע"ז י. ד"ה והמניח], כ) רש"ל, ל) רש"ל.

◆

תורה אור השלם

1. וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַייָ אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ: שמות יב כז
2. אִם כֶּשֶׂב הוּא מַקְרִיב אֶת קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהֹוָה: ויקרא ג ז
3. וְאִם עֵז קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיבוֹ לִפְנֵי יְהֹוָה: ויקרא ג יב

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' תיובתא דרבה תיובתא:

◆

מוסף רש"י

רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות ורועה. כלומר כל מקום שהיא שם רואין אותה כאילו היא עומדת בבית הקברות, שאין כהן יכול ליכנס אחריה ולשוחטה, ורועה עד שתסתאב (תמורה כב. ובעי"ז יומא סו.) אבל לא מחטאות המתות היא, אלא שאינה קריבה, הלכך רועה עד שיפול בה מום ותימכר (יומא שם). אין חטאת. שכפרו בעליה, מתה אלא שנמצאת לאחר שנתכפרו בעלים. באחרת, הא אם נמצאת קודם לכן, כי הא דשתיהן עומדות ונתכפר באחת מהן, שניה רועה (מנחות פ. מכת"י). אבידת לילה לאו שמיה אבידה. אם אבדה בלילה והפריש אחרת תחתיה, לאו שמה אבודה ואפילו לרבי דאמר אפילו נמצאת קודם כפרה מתה, היא אינה מתה דהואיל ובלילה לא חזי להקרבה והיא נמצאת ביום המחרת, לאו שמה אבודה, ורועה אם נתכפר בחברתה (תמורה כב.).

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הל"ו]:
כט ב מיי' פ"ד מהל' ק"פ הלכה ז:
ל ג מיי' פ"ד מהל' פסולי המוקדשין הלכה ח:
לא ד שם הלכה ט:

◆

רבינו חננאל

ואסיקנא אלא לאו שנמצא קודם שחיטה והמיר מקודם שחיטה קא ממעט לה תנא דלא קרבה. (מיהא כלומר הנמצא) [מיהא שמעינן דהנמצא] אחר שחיטת הפסח הוא דקרב שלמים וכן תמורתו. אבל הנמצא קודם שחיטה אינו קרב לא הוא ולא תמורתו תיובתא דרבה. אמר שמואל כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה, ואתקיף עליה רב יוסף הרי חטאת שעברה שנתה דלרעיה אזלא, דאמר ר"ל בתמורה פ"ד חטאת שעברה שנתה רואין כאלו עומדת בבית הקברות ורועה, ואלו פסח שעברה שנתו קרב שלמים, דתניא כשב לרבות פסח לאליה, כשהוא אומר אם כשב לרבות פסח שעברה שנתו ושלמים הבאים וכו'. ושנינן כי קאמר שמואל כל שבחטאת רועה בפסח נמי רועה באבודין ונמצאו, אבל בדחוין כגון שעברה שנתם ונדחו לא אמר שמואל. ובאבודין מי משכחת להא דשמואל, והא אבודה בשעת הפרשת אחרת, דלרבנן אע"פ שנמצאת הראשונה לרעיה אזלא. דתנן בתמורה פ"ד המפריש חטאתו ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות התימות וכו'. ודייקינן מינה נמצאת אחר שנתכפרו בעלים מתה, מכלל שאם נמצאת קודם שיתכפרו בעלים רועה. ואלו בפסח היכא דאבד ונמצא אחר (הפסח) [חצות] קודם שחיטה קרב שלמים. ושנינן שמואל כרבא סבירא ליה (א) דאמר בשמעתא דקמי הא שחיטה קבעה. והא מדאמר ר' יוחנן עלה אין לך פסח שקרב שלמים אלא שנמצא אחר שחיטה, מכלל דשחיטה קבעה. מכלל דשמואל סבר חצות קבעה ולא שחיטה. ודחינן שמואל כרבי ס"ל דאמר אבודה בשעת הפרשה מתה. והרי כל אבודה לרבי מתה, דקתני במתני' במסכת תמורה ושניה מתה דברי רבי, ואלו פסח שאבד ונמצא קודם חצות רועה. ודחינן אבודה ונמצאת קודם חצות לאו אבודה היא, כדרבא דאמר בתמורה בתחלת פ"ד אמר רבא אבודת לילה לא שמה אבודה. איני והא אמרינן התם אי הכי רועה לר' היכי משכחת לה.

א) נראה דצ"ל אחרת סי' לרבינו בגמ' וה"ר גורס שתי הלשונות דאיתא כאן ולהלן עמוד ב' הכל בלשון א' ועי'.